

URE NAŠIH DNI

Zbornik 2011

Moj svet.

DOSOR

Naslov publikacije : Ure naših dni

Nosilec avtorskih pravic : DOSOR
Dom starejših občanov d.o.o.,
Prisojna cesta 4a, 9252 Radenci

Avtorica publikacije : Nada Verdev

Ime in sedež založnika : DOSOR
Dom starejših občanov d.o.o.,
Prisojna cesta 4a, 9252 Radenci

Oblikovanje : SUNY ideje

Prelom in tisk : Tiskarna_____

Leto izida : 2011

Datum natisa : julij 2011

Število natisnjenih izvodov : 200

Pisanje in branje sta v očeh velike večine ljudi povezana s privilegijem časa. Čas je vedno »redek in omejen vir«, zato bi rekla, da gre prej za naklonjenost in željo po omenjenih aktivnostih. Težko bi trdila, da je ljubezen do branja predpogoj za pisanje, je pa vsekakor dober temelj in močna korelacija. Moja stara mama je knjige »požirala«, pa ni nikoli (vsaj ne, da bi vedeli) napisala niti vrstice razen pisma. Moja mama, ki piše izjemne zgodbe in prevaja, je začela intenzivno in načrtno brati šele v pokoju. Jaz berem od nekdaj, za pisanje kaj več od kakšne kolumne ali uvodnika pa sem... prelena. Večkrat z občudovanjem razmišljam, od kod je avtor črpal vsebino in ideje za tako krasno literarno delo ali pesem. Verjamem, da človek z leti

nabere veliko »materiala« za pisanje. Pa vendar menim, da nekatera literarna dela enostavno presegajo izrazno moč, znanje in človeško izkušnjo. Kot, da bi nekdo ali nekaj pomagalo pisati in črpalo iz nekih drugih dimenzij - globin, ki so skupne vsemu človeštvu in kjer so zbrana vsa naša izkustva, doživetja in znanje. Ne znam si namreč pojasniti, kako bi drugače nastala velika literarna dela. Tudi nam, občasnim zapisovalcem svojih doživetij in občutij, se občasno zgodi, da sta tok misli in roka tako usklajena, da smo s svojo prisotnostjo skoraj nepotrebni. Kot da bi bili v hipnotičnem stanju. Ko po takšnem »pisanju v transu« bereš zapisano, si presenečen. Popolno je, globoko in sploh nisi prepričan, da si to resnično napisal sam. Zato sem vedno bolj prepričana, da s pisanjem, tistim pravim, srčnim, dostopamo do svoje podzavesti, ki se izlije na papir. Mojstri pisanja pridejo še dlje, do kolektivnega nezavednega. Prav to je tisto **»več«**, energija, ki jo zgodba ali pesem ima ali pa ne. Lahko je jezikovno in slovnično odlična, mojstrsko domišljena, pa vendar bralca pusti hladnega, ker manjka osebna vtikanost.

Zgodbe in pesmi v 3. izdaji zbornika Ure naših dni, vsekakor imajo in nosijo tisto nekaj več, zaradi česar bodo po branju še nekaj časa odzvanjale v vaših mislih. Vesela sem, da postaja zbornik še bolj »Dosor-jev«, saj je tokrat, poleg zgodb in pesmi naših stanovalcev ter članov Društva upokojencev Radenci, objavljena tudi pripoved naše sodelavke Nataše.

Mateja Hauser

VSEBINA

Imamo se fajn	4
Sandi	5
Kako dolgo boli krivica?	7
Nepozabni izlet z vnukom v Švico	9
Moj slavni sošolec dr. Jožef Smej	10
15 let tamburaškega društva »Drotmantraši« Radenci	12
Spet doma	13
Itezhi Tezhi Kafue national park - Prava afrika ali kdo se boji afriškega slona?	15
Udeleženci literarnega krožka DOSOR-ja na prireditvi »10. dan spominov in tovarištva«	20
Leta 1958...	22
Titanik	23
Marijin šal	28
Odhod v pokoj	29
Bilo je davnega leta 1937/38	30

IMAMO SE FAJN

Doslej smo veliko prehodili. Za nami so spomini prehojenih poti. Spomini naših otroških dni, mladostnih in dni zrelejših let. Znali smo se družiti ob igranju, učenju, ob delu. Igračk skoraj ni bilo. Ni pa manjkalo otroških idej. Se spomnite, ko so nam škatlice vžigalic pomenile avtomobilčke ali če smo jih sestavili, je bil vlak! S tako namišljenimi vozili smo po štirih plazili po kupu peska, na katerem so bile zarisane poti za naše »avtomobile, vlake«! Da, imeli smo se fajn! Že kot otroci smo vedeli, da je lepo in prijetno, če se skupaj igramo.

Smo generacija, ki vrednote druženja gojimo še zdaj. Vsi smo že v zrelih letih in sijaj sivine v laseh nas krasi, a bistrih misli, da je življenje nas starejših lahko polno in srečno. Kriterij za srečo moramo iskati pri vsakem človeku posebej, a če pogledamo najbolj zadovoljne ljudi, opazimo, da jih loči od drugih nekaj pomembnega – to so zdravi odnosi z ljudmi okoli sebe. Obkroženi so s prijatelji, znanci in sorodniki.

Nismo tisti, ki skupaj bi po prašni njivski poti skakali bos! Smo tista skupina, ki poti so nas pripeljale skupaj, ki srečali smo se v zrelih letih. Združila nas je želja po druženju vseh, ki radi smo kdaj o čem napisali ali kot ljubiteljski poeti se izkazali. Pa tudi želja, da to počnemo še sedaj – v teh letih! Radi se družimo, si marsikaj zanimivega iz zakladnice našega življenja pripovedujemo, preberemo,

zapišemo,... Naši skupini so se poti križale v Radencih. Križale so se poti članov Društva upokojencev Radenci in stanovalcev DOSOR-ja.

Skupina prostovoljcev Društva upokojencev sodeluje z DOSOR-jem in izvaja program DRUŽENJA – za višjo kakovost življenja, katerega moto je AKTIVNO PREŽIVLJANJE PROSTEGA ČASA – NAREDIMO NEKAJ ZASE. Po vsebini med kulturne in družabne dogodke prav gotovo spada LITERARNI KROŽEK, ki deluje od septembra 2009. leta naprej in ga kot prostovoljka vodi članica Društva upokojencev Radenci Bea Baboš Logar. Stanovalci/stanovalke DOSOR-ja in člani/članice društva se srečujemo tedensko. Srečanja pisane skupine članov literarnega krožka so vsebinsko bogata in zanimiva, vabljiva in pestra. Si lahko predstavljate, kako prijetno je, ko se skupina literarnih navdušencev posede okrog okrogle mize in zadiši po domači kavi! Pa to ni najbolj pomembno. Pomembnejše je, da se srečamo in si vzamemo čas zase in prijatelje. S sabo prinesemo vedno veliko dobre volje, res pa je, da mizica večkrat kaj ponuja, kar naredi naša srečanja bolj topla in domača. Ja, lepo je in zato se ni težko dogovoriti o številnih pisanih dejavnostih članov/članic literarnega krožka.

Letos je za nami že pestra paleta aktivnosti, saj poleg rednih srečanj beležimo udeležbo na prireditvi predstavitve knjige črtic Mala ulica voditeljice Bee v M. Soboti in Radencih, udeležbo na predstavitvi knjige Popotni okruški avtorice Ivanke Klopčič Casar,

organizacijo slavnostne prireditve ob slovenskem kulturnem prazniku z gostjo pesnico Vido Pelc Bajković, prireditve ob prazniku dneva žena z gostjo Karolino Kolmanič, proslavo ob Dnevu upora proti okupatorju, skupinsko smo se udeležili prireditve ob dnevu spominov in tovarištva v Petanjcih na Vrtu spominov, se srečali s člani literarnega krožka Društva upokojencev G. Radgona na sedežu društva v G. Radgoni, ... Prav gotovo pa se vedno najde čas za pogovor o pripravi literarnega glasila in obujanju spominov o različnih dogodkih.

Ko se zberemo in »modrujemo«, nas razveseljujejo vse majhne in drobne stvari. Zmeraj se imamo fajn – če ne verjamete, pa se nam pridružite!

Marija Erveš

BILO JE NEKOČ

Noč je bila tiha in brez sna.
Stala sem na balkonu.
Dež je rahlo rosil in vetrič pihljal.
Korak za korakom... slišala sem dih.
Korak za korakom... videla sem te za
hip.

O čem si premišljeval?
Si premišljeval o meni
ali o svoji bodoči ženi?

Mojca Kumlanc

SANDI

Nastopilo je leto 1934, v katerem se je dne 16. junija v naši družini rodil trinajsti otrok - fantek, ki je bil deveti sin mojih staršev, kar je predstavljalo takrat redok dogodek v okolici. Moj ate so bili rudar - kopač premoga v rudniku Velenje in nič čudnega ni bilo, da so njegovi dobri tovariši kopači z zadovoljstvom pozdravili njegovo željo, da bi poskusil nasloviti prošnjo samemu kralju Aleksandru Prvem, če bi privolil biti krstni boter očetovemu deveto rojenemu sinu. Na veliko presenečenje vseh je bila prošnja uslišana, saj je kralj privolil, da bo krstni boter novorojencu, za svojega pooblaščenca pri krstu pa je imenoval generala Rudolfa Maistra. Krst je bil zelo slovesen, cerkev je bila polna faranov in tudi šolskih otrok; general Rudolf Maister na belem konju je privlačil poglede vseh ljudi, ki so tistega lepega dne prišli v cerkev, bolj zaradi prisotnosti kraljevega pooblaščenca, kot pa zaradi deteca v naročju naše mame. Tudi jaz sem takrat osemleten deklič začudeno strmela v čudno oblečenega jezdeca.

Sandi se je lepo razvijal, postal je ljubeč, živahen deček, vsi v družini smo ga ljubili, posebno pa naš ate. Mirno smo preživljali naslednje mesece in tako sta minili dve leti do sredine junija 1936, ko je bil njegov drugi rojstni dan.

A predno je dočakal tretji rojstni dan, se je v mesecu marcu 1937 močno prehladil. Pihal je močan veter z juga, ki je razmočil sneg, da so postale gazi mlakuže, kjer so bile prej stopinje v snegu, so stale mlake... Seveda je tudi Sandi stopical po tako razhojenih potkah pred hišo ter vriskal z ostalimi otroki od veselja, da mu pod nogicami in krog čevljev brizga voda. Toda drugi dan se je izkazalo, da se je prehladil. Morda je šlo za nepazljivost starejših otrok, da nismo opozorili matere, ko je malega zazeblo. Ko smo to opazili, je bilo že prepozno. Ponoči je nemirno spal, naslednji dan je nastopila vročina, v začetku v milejši obliki, ki pa je rasla in postala huda. Starša je vedno bolj skrbelo, a prevladovalo je upanje, da si bo po'prej krepki fantek opomogel. In res je kak četrti dan vročina popustila. Sandi je postal močnejši, vstal je iz postelje, stopical okrog nje in korajžno koracal po hiši. Toda v njuno grozo naslednje dni ni mogel več vstati. Prišla je nedelja in ostalo je edino upanje, da malega odnesemo k zdravniku v Velenje. Ta dan ate niso imeli šihta, jaz pa sem lahko šla z njim, ker tudi nisem imela šole. Mama so Sandija oblekli, ga zavili v pled in ate so ga vzeli v naročje, jaz sem morala z njim, da bi mu v primeru potrebe pomagala. Te žalostne poti ne bom podrobno opisovala. Zdravnik je samo majal z glavo, rekel, da otroku ni pomoči in naj greva domov. Odsvetoval nama je tudi nadaljevanje poti v celjsko bolnišnico in obšel me je silen strah, kaj se bo zgodilo s Sandijem. Odhajala sva nazaj domov z negotovimi koraki, bila sva brez besed, solze so mi tekle iz oči, šla sem za atekom in slišala njegovo hlipanje. Ob tem mi je postalo

vse skupaj še težje. Saj Sandi je vendar še tukaj v atekovem naročju, samo, da spi! Po tem sva hodila še kake pol ure in videla sva že domačo hišo. Tedaj je naenkrat oče postal in kar sem slišala, ni bil njegov glas, marveč šepet, pridružen šepet obupa: Sandi je mrtev, umrl je naš otrok... poglej ga... naš lepi mali fantek je umrl... oh!« Pogledala sem beli obrazek: očke zaprte, ustnice stisnjene, skoraj bele; pogledala sem ateka: oči polne solz, iz prsi stok. Kako so mama sprejeli svoje mrtvo dete, ne vem. Spomnim se še, kako sem svojega najmlajšega bratca kasneje božala po mrzlih ličkah in rokah in nisem razumela ničesar.

Mnogo kasneje sem izvedela od atekove sestre, da je imel zelo hudo bolezen - poliomyelitis in, da bi ostal invalid. Bil je to 4. april 1937, le dva mesece pred njegovim tretjim rojstnim dnevom. V isti grob smo leta 1945 pokopali v partizanih padlega brata Pepija, 24 let, v njem počivata tudi naša mama in ate.

Jožica Rajšter

Ko na življenje gledamo z očmi srca, se krivica razblini in ob zaznavi lastne nedolžnosti in zank sveta, ohranjamo čisto vest.

Človek marsikaj pozabi, toda včasih se le še spomni kakšnega neprijetnega dogodka in se vpraša – zakaj?!?

Obiskovala sem 8. razred gimnazije (zdajšnji 4 razred). Takrat je bil v veljavi res strogi režim – »hora legalis« ob 19. ali 20. uri, marsikatera kino predstava nedovoljene, na plesne vaje z mamo ali teto, bodi naklonjen režimu, ki je na vladi, ne smeš v gostilne itd.

Bila je mrzla silvestrska noč. Oče, mama, brat in jaz smo sedeli v sobi ob novo zgrajeni lončeni peči in poslušali radio. Na mizi so bile dobrote, ki sva jih z mamo napekli in vroči čaj. Poslušali smo radio. Mama je rada poslušala radijsko postajo »Budapest«, ki je predvajala kakšno lepo igro ali »skeč«. Že takrat je večkrat vzdihnila: »Joj, kako bi bilo lepo, če bi bila vidna na radijski škatli mala slika, da bi videla slavne in dobre igralce: Javor Pál, Karadi Kátalin itd, in pogledjte, čez 20 - 35 let se je to uresničilo - a žal, moja draga mama tega ni doživela – dobili smo televizijske sprejemnike.

Okrog polnoči nekdo potrka na okenske polkne. Jaz skočim k oknu, ga odprem in zagledam dva svoja sošolca

z zavihanim ovratnikom in velikim klobukom na glavi. Prišla sta meni in vsem nam voščiti novo leto, vendar s prošnjo, da ju nikomur ne izdamo. Ponudila sem jima kar smo imeli in takoj sta odšla.

Minile so božične in novoletne počitnice in pričel se je pouk. Nekega dne me pokliče razrednik in mi sporoči, naj se takoj javim pri direktorju v njegovi pisarni.

Ko vstopim v pisarno, me je takoj vprašal, kje sem bila na Silvestrovo. Zelo sem se začudila temu vprašanju in odgovorila, da smo bili vsi doma in v sobi poslušali radio. On temu odgovoru ni verjel in mi je naročil, naj pridejo moji starši k njemu. Najprej je šla mama, ker je bil oče zelo zaposlen – vendar je med pogovorom dejal, da ona ni verodostojna priča. Jaz sem doma dosti prejkala. Nato si je oče le vzel čas, odšel k direktorju in ga vprašal, odkod ima take dokaze o meni. Takrat mu je direktor pokazal pismo, v katerem me je določena oseba osumila, da sem celo silvestrsko noč plesala v Ljutomeru – seveda popolna laž – vendar tudi oče ni bil verodostojna priča – zato ga je moj oče prosil za duplikat pisma, da bo ukrepal naprej.

Ko se je moj oče vrnil domov, se je posvetoval s koncipijentom Bruncem (oče Jožija Brunca), ki mu je svetoval, naj takoj vloži tožbo (radi obrekovanja) na sodišču proti določeni osebi. Moram pa pripisati, da je bil moj oče taka dobričina, ki ni hotel nikoli prestopiti praga sodnije –

čeprav mu mnogi, katerim je šival, nikoli niso plačali – sedaj je naredil izjemo, zaradi mene.

Ko je prišel dan razprave, sva šla z očetom na sodišče – to je bila še stara sodnijska zgradba. Razprava se je hitro končala, saj je tisti, ki me je zatožil, priznal pomoto v imenih, zamenjal je moj priimek Kukel s priimkom moje takratne sošolke Skuk, ki je res plesala na silvestrovo v Ljutomeru. Oče je od sodnika prosil potrdilo, da je bila pomota v imenih in jaz sem ga odnesla k direktorju, kot dokaz moje nedolžnosti, toda na veliko presenečenje mi je dejal, da zanj tudi to ni verodostojen dokument. Jaz sem se obrnila in s solzami v očeh zapustila njegovo pisarno – nisem pa smela povedati moje resnične priče – dva sošolca, ki sta nam prišla voščiti – sicer bi bila tudi onadva kaznovana. (Smo zelo »vkup držali«).

Dolgo smo vsi v družini premišljevali, zakaj je do tega prišlo, komu sem ali smo bili »trn v peti«. Končno smo uganko le razvozlali.

V sobi smo imeli železno peč, ki nas je grela, dokler smo kurili in tisto jesen sta se mama in oče odločila, da bosta poklicala pečarja, ki nam bo naredil lončeno peč. Pečar je res prišel in takoj začel delati – moj oče pa je isti dan odšel v »Kmečko posojilnico«, kjer je imel tekoči račun, dvignil neko vsoto denarja in ga pred pečarjem enostavno dal v omaro. Bil je res nepreviden (pošten), da je celo ključ pustil v omari. Pečar, ki je bil sam v sobi, je to videl in izkoristil priložnost in denar vzel, na omari pa pustil sled blata oz. ilovice. Oče je popoldne hotel v

trgovini nabaviti blago – a denarja nikjer. Čeprav nerad, je poklical žandarje, ki so vse preverili, zapisali in osumili pečarja, ki je tudi priznal – vendar to zanj ni bilo prijetno. Pečar se je pač na nek način hotel maščevati in njegov sorodnik je bil tisti, ki je napisal pismo mojemu direktorju.

Vendar pri vsem tem nisem bila »oprana greha« in v maturitetnem izkazu imam zapisano vedenje – prav dobro – kot punca, ki je storila »velik greh«. To se je izkazalo tudi, ko sem se hotela vpisati v Mariboru na učiteljskišče, pa me radi vedenja – prav dobro – niso sprejeli. Pravijo, da ima vsaka slaba stran tudi eno dobro – namreč midva z mojim fantom (bodočim možem) sva že takrat »hodila skupaj« in tudi on je nasprotoval mojemu odhodu v Maribor, češ, pomagaj raje očetu pri pisarniških poslih (imel je 8 pomočnikov in uradnico) in ostani doma. Tudi on je vedel, da sem bila po krivici obdolžena, me tolažil in rezultat vsega je 68 let skupnega življenja.

Krivica dolgo boli, vendar v življenju doživiš še marsikaj in tako tudi ta prva mladostna krivica blede – vendar čisto pozabiti se ne more.

Gizela Sraka

Nekega popoldneva pozvoni pri nas gospod in vpraša, če je Štefan Sraka tu doma. Odgovorila sem mu, da sem njegova žena in takrat se je predstavil kot njegov sošolec iz Srednje tehnične šole v Ljubljani, doma v Mariboru - a sedaj živi z družino v Švici. Mož se ga je zelo razveselil in začeli smo prijetno kramljati. On je večkrat obiskal Moravske toplice in pri nas prespal in to je bil vzrok, da naju je povabil na obisk v Švico v Appenzell. Vprašala sem ga, če bi lahko prišel z nama najin prvi vnuk Robi, star 13 let. Brez nadaljnjega, je odgovoril, saj ima veliko hišo in dovolj prostora za vse. Narisal nam je celo najkrajšo pot - skozi Avstrijo, da bomo čim prej prispeli v Švico. Svetoval nam je, naj kupimo V Murski Soboti vozovnice za železnico, ker je v Švici železnica najcenejše prevozno sredstvo. Za odhod sva se odločila leta 1980.

Ko smo prispeli k njim v Švico, nam je najprej razkazal mesto, nekaj posebnega za naše pojme, čisto in urejeno. Ogledali smo si tudi veliko prodajno stavbo »Migros«, kjer si dobil vse - od igle do avtomobila. Zanimivo je bilo, ko se ustavimo pred oddelkom za hrano, je bilo na tablici zapisano, kaj lahko dobiš za določeno vsoto denarja. Pogovarjali smo se seveda v slovenščini in glej - kuhar se je takoj oglasil in nam na krožnik naložil vse dobrote za mnogo nižjo ceno, bil je doma iz Subotice, ves srečen, da je slišal jezik, ki ga je dobro razumel. Zanimivo je

bilo tudi to, da smo lahko kupili švicarski sir, ampak izdelan v Ljutomeru.

Vnuk Robi bi se rad povzpel na Jungfrau (4100 m). Ugodila sva njegovi želji. Ko smo se vozili z vlakom, se pripelje mimo v vagonu prodajalec kave in peciva ter vljudno vpraša v nemškem jeziku, če kaj potrebujemo. Robiju smo kupili velik rogljiček, za naju pa kavo. Prijeten mladi fant nas takoj vpraša, od kod smo. Povedali smo, da smo Slovenci, on pa odgovori, da je iz Skopja - študent, ki pride vsako leto v Švico in prodaja na vlaku hrano. V dveh mesecih zasluži toliko, da lahko v Skopju vse leto študira in shaja s tem denarjem.

Posebnost švicarskih vlakov je značilna točnost (kot švicarska ura), niti minute zamude - ob zamudi se takoj opravičijo po mikrofону. Zanimiva je bila pot, ko smo se peljali mimo mesta Wengen in nam je hostesa (ki je tolmačila v nemškem, angleškem, francoskem in retoromanskem jeziku) rekla, da je na teh strminah zmagal jugoslovanski smučar Bojan Križaj (Krišaj). Čez nekaj časa smo se ustavili in vso kompozicijo vlaka so priključili na zobato železnico, ki nas je pripeljala do vrha Jungfrau na lepo ploščad, od koder je bil krasen razgled na ledenik Alesch (3000 m dolg) poln smučarjev, ki smo jih na vznožju ledenika komaj videli.

V restavraciji nas je čakalo dobro kosilo

in ogled ledene dvorane. V njej so bile izklesane vdolbine z živalmi, rožami in avtomobili - res nekaj posebnega.

Na povratku nazaj v Appenzell smo si ogledali še nekatera znamenita smučarska središča n.pr. Sanct Moritz itd.. Ogledali smo si še Bodensko jezero in mesto Konstanz na nemški strani. Potni list ni bil potreben, vendar me je vnuk le prepričal, naj grem v obmejno pisarno in prosim za žig v njegov potni list, da bo doma dokazal, kje je bil.

Na povratku domov in tudi doma smo še dolgo premlevali vse lepe vtise, ki so nam ostali še dolgo v spominu.

Gizela Sraka

Bilo je davnega leta 1940, ko smo opravljali zadnjo slovensko maturo na Državni realni gimnaziji Kneza Koclja, sedaj druga osnovna šola, kot samoupravni osmi razred. Samoupravni pa zato, ker smo morali plačevati šolnino. V razredu nas je bilo 32, 24 fantov in 8 deklet. Bili smo dober razred. Lepo smo se razumeli, si pomagali in tudi kakšna iskrica simpatije je bila med nami. Lahko smo na primer opazovali Jožefa in Stano, kako sta se vsak dan ob oknu lepo pogovarjala. Nedolžna, lepa ljubezen.

Po končanem osmem razredu smo se morali izjasniti, kaj bomo šli študirat. Sošolec Jožef Smej se je odločil za filozofijo, a njegova odločitev se ni uresničila, prišlo je po starem pregovoru: Človek obrača, Bog obrne! Svoje poslanstvo je našel v duhovniškem poklicu, v katerem z vsestranskim znanjem razdaja svoje življenje, zdaj že kot visok cerkveni dostojanstvenik – mariborski pomožni škof. Po opravljeni maturi smo se seveda dogovorili, da se bomo še srečavali. Razkropili smo se na vse strani. Nekateri smo ostali v Murški Soboti, drugi smo odšli v Maribor, Trbovlje, Celje, Ljubljano, Sarajevo, Budimpešto, Sombotel, Graz, Nemčijo in celo v Argentino.

Najbolj mi je ostala v spominu 25. obletnica mature, ob kateri sta bila prisotna naš razrednik, profesor Pušnik in profesor Zika, ki nas je učil francoščino.

Ravnateljja druge osnovne šole smo prosili, če nam dovoli, da se zberemo v istem razredu, v katerem smo bili kot osmošolci. Dovolil je in hišnik nam je s pravim zvoncem oznanil začetek pouka. Prof. Zika je prišel v razred z veliko redovalnico, nas pozdravil v francoščini in takoj začel spraševati. K tabli je poklical zdaj že pokojnega sošolca Evgena Cuga, ta pa se je delal, kot da nič ne razume, in profesor Zika ga je nagnal v klop z besedami: ASSEVEZ VOUS - VOUS N' SAVEZ PAS RIEN! Mi smo se mu čisto po dijaško smejali in zvonec je spet zazvonil. Vsi smo odhiteli pred glavna vrata šole, kjer nas je že čakal Emil Kohne, tudi že pokojni sošolec s harmoniko in transparenti. Skupaj s profesorjema smo odkorakali po tedaj še prašnih, včasih tudi zelo blatnih soboških ulicah ter prepevali Gaudeamus in še druge pesmi.

Spomnim pa se še enega lepega srečanja s sošolci, ko nas je dr. Jožef Smej povabil v Bogojino. Seznanil nas je z bogato zgodovino cerkve, ki jo je tako lepo preuredil arhitekt Jožef Plečnik, seznanil nas je tudi z zgodovino svojega rojstnega kraja, nato pa nas je povabil na zakusko na svojo domačijo. Vendar to ni bila zakuska, temveč celo »gostüvanje«. Jedli smo, pili in peli, prišli so tudi cerkveni pevci, in tako smo se težko ločili šele v poznih večernih urah.

Leta 2005 smo se ponovno srečali ob 65. obletnici mature. Naš sošolec Jožef Smej je daroval sveto mašo, nato smo na pokopališču obiskali vse naše pokojne profesorje in sošolce, jim prižgali sveče in položili šopke na grobove, nato pa odšli na kosilo in klepet. Takrat nas je

bilo že malo, bolezen in leta so naredili svoje. A ponovno smo se srečali leta 2007, ob Jožefovi 85. letnici. Ker nas je ostalo le še šest, za nekatere pa ne vemo, smo mu podarili skromen šopek šestih nageljčkov, in steklenico dobrega vina na zdravje našega sošolca škofa in nas vseh, dveh sivolasih fantov in štirih sivolasih deklet oziroma babic in prababic.

Gizela Sraka

Temni oblaki na nebu grozijo,
v daljavi je slišati mračno grmenje,
veter močan upogiba zelenje,
veliki in mali pod streho hitijo.

Vedno bliže prihaja blisk in grom,
potoki se izlivajo iz oblakov,
buči, grmi, da ne slišiš lastnih
korakov,
vse naokrog je narave pogrom.

Nato nevihta se po malem oddaljuje
in na obzorju lahko se svetli,
nebesni lok počasi se jasni,
izza oblaka sončni žarek pripotuje.

Saj tud' v življenju našem je tako,
za soncem pride temen mrak,
a ko je mimo ta oblak,
je svetel dan in spet nam je lepó.

Brigita Živec

15 LET TAMBURAŠKEGA DRUŠTVA »DROTMANTRAŠI« RADENCI

Ob svojem 15-letnem delovanju so »DROTMANTRAŠI« (z drotom se mantramo - duhovito) v soboto, 20. novembra 2010, v hotelu Radin v Radencih priredili kulturni večer, ki je bil vreden obiska. Pri polni dvorani, z dodatnimi sedeži, so predvajali belokranjske ter prekmurske, dalmatinske in druge pesmi. S tamburaškim zborom sta nastopala vokalista Ingrid Müller in Toni Pograjc, z violino mag. Barbara Danko ter moška vokalna skupina Jolly. Glasbeni večer je s svojimi humorističnimi pesnitvami v prleškem narečju obogatil Marko Kočar. Program je s poetično besedo povezovala Nika Škof. Sceno oblikovala Ana Šušter. V uvodni besedi je bilo podano, da je ideja o tamburaškem zboru vzknila Mariji Marič in bila, z velikim trudom Jožeta Farkaša in pod strokovnim vodstvom Matije Kovačiča, tudi realizirana. Kakovost predvajanja glasbe in izbran program ob 15-letnici je dokaz, da je zamisel o ustanovitvi zbora padla na rodovitna tla. Zbor je ob svojih gostovanjih doma in v inozemstvu (Avstrija, Švedska, Italija, Francija, Madžarska) pridobil že nekaj priznanj. Zato ga naj na nadaljnji poti spremljajo dobre želje ter čestitke zboru in voditeljici SIMONI PIRC KATALINIČ za dosežene uspehe.

Ob koncu smo slišali zaključne pohvalne besede Vladimirja Rantaše, člana sveta OI JSKD Gor. Radgona. Simoni Pirc Katalinič je bilo dodeljeno srebrno Gallusovo

priznanje za 15-letno sodelovanje, trem članom pa bronasto priznanje za petletno sodelovanje v zboru.

Prijeten kulturno-glasbeni večer se je končal z izdatnim odobravanjem poslušalcev, saj smo nastopajoče nagradili z gromkim aplavzom. Pri izvedbi koncerta je nudilo pomoč kar nekaj sponzorjev in v preddverju Kongresne dvorane je, po zaključku predstave, čakala izvajalce in poslušalce skromna, a privlačna pogostitev.

Brigita Živec

Ko se veter poigrava s tvojimi lasmi,
ko sinica poje pesem,
kje si mi, o ljubezen.
Ko se trobentice ob zori odpro,
verjemi, da moje oči z njimi
proti soncu gredo.
Ko ptice pojejo sladke pesmi,
pomlad prinese mi ljubezenski
prehlad.
Ko se zvečer utrne zvezda,
vedno mislim nate
in pozabim na vse zagate.
In še takrat, ko se veter neha
poigravati s tvojimi lasmi,
spim v objemu najinih strasti.

Mojca Kumlanc

Ni bilo dolgo, niti leto ne in vendar je trajalo kot večno.

Prvo srečanje z Viktorijo na poletnem torkovem literarnem krožku v DOSORJU 2010. Drugo ob obisku misijonarke Marije Sreš ter moje angleške prijateljice Shirley Davis prav tako v DOSORJU.

Sledil je obisk Shirley v Čepincih, ki je Marijo, tebe in mene v njeni novi domovini na Goričkem, v prenovljeni kmečki prekmurski hiši prijazno sprejela in pogostila. Prišle smo *domov - k sestri*. Po dolgoletnem bivanju v tujini sta obe - ti in Marija - slastno zajemali sveži gorički zrak, ki vaju je vidno krepil, uživali v lepem sončnem poletnem popoldnevu ob pogledu na milino goričke pokrajine, in slišala se je angleška govornica z oksfordskim, ameriškim, indijskim in slovenskim naglasom, vse se je zivalo v *eno*, nam vsem skupno – podobne usode, podobna doživetja, enaki pogledi na svet in življenje. Združevala nas je sreča, veselje. Srečno naključje, ki pride samo od Boga, da smo se našle kot sorodne duše. Še dovolj zgodaj, da si povemo vse in skupno nadaljujemo pot, ki nam je določena. Bile smo skupaj, tudi če se zaradi različnih krajev bivanja nismo videle ali slišale, smo se pa slutile in čutile..

Veselile smo se tvojega predvidenega potovanja k dragim sorodnikom v Kanado, s katerimi si preživela večino

tvojega življenja, da bi zopet skupaj doživeli BOŽIČ in vse, kar le ta dobrega in lepega prinaša. „Ob devetih me pridejo iskat moji iz Ljutomera, da me odpeljejo na letališče, od koder poletim,“ si dejala.

Točno ob devetih sem bila pred DOSOR-jem, ko so se odprla vhodna vrata. Izstopila si v spremstvu, ki je poskrbelo za tvojo prtljago, tako da si me srečna, ker sem te presenetila, lahko objela in rekla, da se veseliš spremembe. „Pisala bom“, si rekla. V dlan sem ti stisnila *svetinjico* (obesek z Marijino podobo) s srčno željo, da te varuje in vodi na vsakem koraku. Hvaležno si me pogledala, vstopila v avto, mi pomahala v slovo. Vse se je odvijalo zelo, zelo hitro.

Tudi december je mineval, prihajala so voščila, tudi tvoja kartica iz Montreala s sporočilom: „Imam se lepo in uživam v polni meri.“... „Hvala Bogu! Bolezen je premagana!“ sem dejala....

Literarne urice so se vrstile druga za drugo, v pričakovanju, da se nam kmalu pridružiš. Planirale smo pogovorni tečaj angleščine, katerega pobudnica si bila prav ti. V marcu naj bi začeli. Ob strokovni asistenci angleško govoreče Shirley naj bi ga vodila kar jaz, s tem da me nadomešča Darinka. Tovrstna srečanja si si želela prav ti, saj si vso svojo delovno dobo preživela v Ameriki in bi ti večkrat bilo lažje povedati ali opisati kaj v angleščini

kakor v slovenščini. Shirley ti je pomenila pravo upanje za lažje prilagajanje in sporazumevanje v povsem novem okolju - doma. Tudi Marija in njene zgodbe o staroselkah so te očarale tako, da sta kovali načrte za tvoj obisk v Indiji.

Čakali smo, da prideš, še posebej v februarju smo se spraševale, če se Viki kaj oglašja in kdaj se vrne.

In vrnila si se. Vendar takega prihoda ni predvideval nihče.

„Zakaj in kako?“ se osuplo in nemo sprašujemo.

Hudo nam je, vsem nam je zelo, zelo hudo.

Neskončno te pogrešamo, draga Vikica. Ostalo je še morje nestorjenega in veliko nepovedanega tako med našo štiriperesno deteljo kakor med vsemi

tvojimi novimi prijateljicami in prijatelji v DOSOR-ju.

Je vedel KDO drug, kam si v resnici najbolj želiš in koga ti najbolj pogrešaš? Bodita srečna, zopet združena z ljubljenim soprogom, zopet doma! Mirno počivajta v domači lahki zemljici, čeprav za naše pojme tam mnogo, mnogo prezgodaj.

Pri vseh, ki smo te poznali, draga Viktorija in si se dotaknila src s svojim svetlim značajem, ostajaš v njih in v nepozabnem spominu!

Zbogom in „God bless you“!

Vedno tvoje

Amalija,
Marija in Shirley

ITEZHI TEZHI KAFUE NATIONAL PARK - PRAVA AFRIKA ali KDO SE BOJI AFRIŠKEGA SLONA?

»Kdaj gremo?« »Konec tedna.«

Dogovorjeno.

Zmanjkovalo nam je časa. Vize za trimesečno bivanje v Zambiji so šle h koncu.

V Itezhi Tezhi (iteši teši) smo nameravali od vsega začetka. Tam so sloni, pravi afriški sloni!

Kafue National Park leži kakšnih 250 km zahodno od Lusake in je eden največjih nacionalnih parkov na svetu. Zambija je celo za nezahtevne popotnike večinoma preveč »divja« in neurejena. Predvsem pa živali v parkih ni toliko kot v sosednjih državah. Zaradi desetletij divjega lova, izsekavanja gozdov in seveda, slabe politike.

Vstali smo zgodaj, kot se za tako odpravo spodobi. Po obveznih nevšečnostih s starim razmajanim kombijem, ki se mu v tistih krajih reče minibus, smo se z dvema kanticama goriva okrog devetih končno odpeljali iz misijona v Nangomi.

Muha cece (tze tze) prebiva v vlažnih in temnih gozdovih. Prenša spalno bolezen, ki je lahko smrtna. Na srečo pa niso vse žuželke okužene...

Seveda, če mehanik ne bi ravno tistega dne odšel po nakupih v Lusako ali pa bi se spomnili pokrpati rezervno gumo že kak dan prej, bi po desni strani ravne ceste drveli že ob sončnem vzhodu. Malo naprej od Mumbwe je cesta prenehala biti tako krasno nova. Vstopili

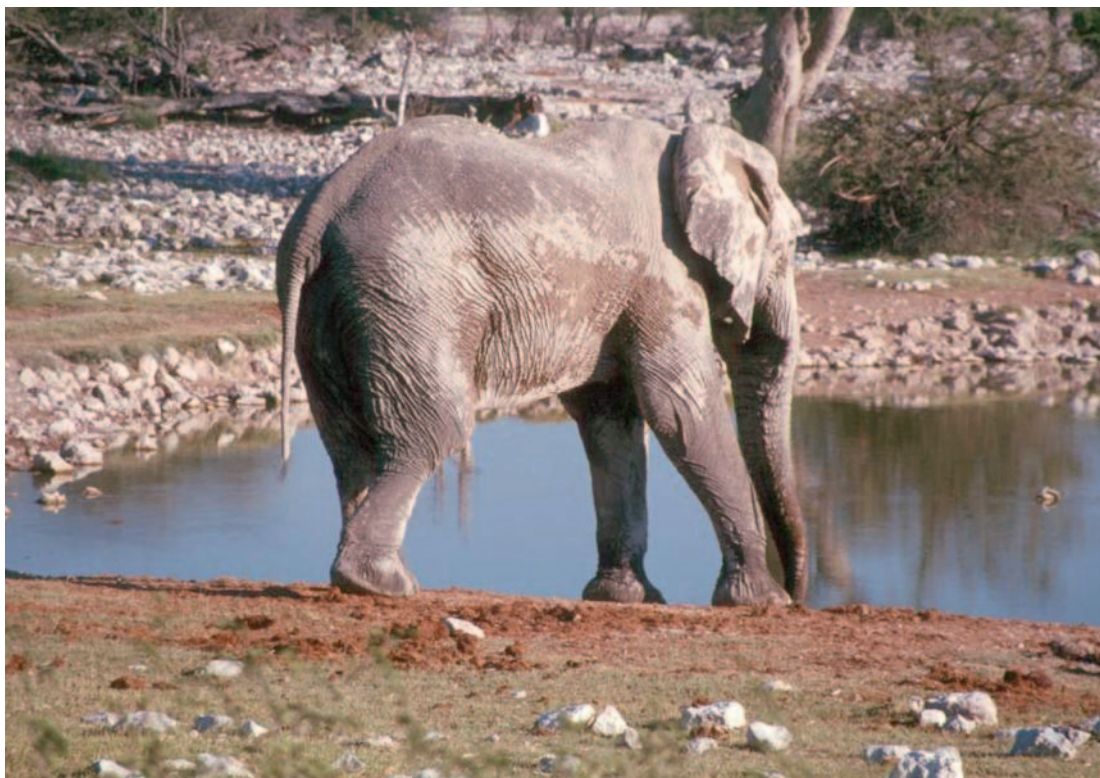
smo v Kafue National Park: še bolj divja pokrajina, drevesa še bolj prepletena in trava še višja.

»Aau! Pičila me je!« Zanesljiv znak, da smo res v nacionalnem parku. V kombi so vdrle muhe cece (tze tze), tiste, ki prenašaja spalno bolezen. Naselijo se tam, kjer je še dovolj gozda, tam kamor človek s svojo uničevalno silo še ni prodril. Baje je kraj Itezhi Tezhi svoje ime dobil po njih. Sitnob smo se lotili s čevlji. »Imam jo!« »Pazi, nad glavo je še ena!« »Na rami jo imaš!« Odnegli smo

jo z nekaj skelečimi piki, tremi buškami in zadušljivim zrakom v kombiju. Šele ko je Primož spretno namestil mrežo proti komarjem, smo si upali odpreti okno. Tu in tam še kakšen »tresk« po muhi in življenje pri 35° C je postalo znosnejše.

Po zavojju z glavne ceste na levo in vsaj 100 km luknjaste in prašne, nekdanje asfaltne ceste smo odprtih ust obstali. Zagledali smo prekrasno jezero Itezhi Tezhi. Kako neizmerno prostrana je Afrika!

Prenočili smo pri patru Bogdanu, misijonarju s Poljske. Naše prvo srečanje s slonom se je zgodilo še istega večera, malo preden je naš kombi ostal brez hladilne tekočine. Vračali smo se z ogleda toplih vrelcev, Hot Springs. Uživali smo v

Kafue River, reka v kateri se kopajo povodni konji. Zjutraj in zvečer, v mraku, se tu napajajo živali...

barvah sončnega zahoda. Z Barbaro sva sedeli kar na strehi minibusa, vaški otroci so nasmejanih lic tekli z nami, mahali v pozdrav in se želeli fotografirati. V mraku sence pred sabo skoraj nismo opazili.

»Slon!« je zašepetal Edvin. Bil je brez glasu, zaradi prehlada. V pol sekunde sva z Barbaro zlezli s strehe v kabino. Poslušali smo razbijanje lastnih src in strmeli v temo. Od slona je ostalo samo še lomastenje v grmovju. »Pa niti ene fotografije nisem uspela posneti!«

Naslednjega dne smo ob pol šestih gledali sonce, kako vzhaja. Streha kombija je postala najbolj priljubljena razgledna točka. V vseh okoliščinah.

»Danes bomo gotovo videli slone!«
»Seveda, zato smo tudi prišli!«
Brez uspeha.

Deset ur smo se neprekinjeno vozili po ogromnem rezervatu. Borili smo se z utrujenostjo in muhami cece. Srečali

smo na tisoče antilop in vsaj dvesto zeber, pa se nismo niti ustavili. Na strehi kombija smo se izmenjavali. Po dva in dva sta, zaradi muh zavita v vse mogoče cunje, v žgočem soncu z daljnogledom prečesavala pokrajino. Nič. O slonih niti sledu. O, pač! Povsod, kjer smo se vozili, smo opazili sveže slonje iztrebke. In pomendrano grmovje. Kot da so se ogromne živali z mahedravnimi ušesi tik pred nami sprehodile tod mimo.

»Kmalu bo sonce zašlo! Treba se bo odpraviti k reki!« Zvečer namreč pridejo živali tja pit. Vseh sedemdeset slonov, ki živijo v rezervatu.

»Poskusimo še tukaj!« »Ime 'Elephant Highway' veliko obljublja!«

»Prav, najbrž se res skrivajo v goščavi.« Po celodnevnem iskanju smo bili že resnično neučakani. Ura je bila štiri popoldne. Z urejene ceste smo zapeljali v goščavo. Kolovoz, poln lukenj in nastlan z vejami,

je bil komaj dovolj širok za naše vozilo. Levo in desno nepregledna visoka gošča. Slonjo pokrajino takoj prepoznaš: veje so polomljene in grmovje pomendrano. Na tleh pa iztrebki. Bolj na gosto kot kjerkoli doslej. Sedela sem na sprednjem oknu, do pasu zunaj in z nogami na sedežu. V tišini smo vsi poskušali z očmi prodreti skozi goščavo. Kdo bo prvi zagledal slona? »Vidim ga! Ne, dva sta!« Dve ogromni glavi in dva ogromna hrbta! Tam na desni! Niti dvajset metrov stran! V hipu so bili tudi ostali na strehi! Neumna, smrtno nevarna poteza! »Malo bolj naprej! Ne vidim ga!« »Ne, zapelji bolj nazaj! Listje mi zakriva

pogled!« »Primož snemaj!« »Ga vidiš?« Še predno smo se dobro zavedli, je slonica začela trobiti in s plapolajočimi ušesi dirjati proti nam. Imela je mladička. Gotovo ji ni bilo preveč do tega, da bi ju muzungus (belci) poslikali.

»Gremo! Hitro!« sem kriknila. Edvin, prepričan, da vzklik velja njemu, je speljal. Nataša je zgrmela s strehe ravno v trenutku, ko ji je z eno nogo uspelo doseči okno, skozi katerega je hotela zlesti v kabino. Slonica je bila že čisto nad njo. »Kje imam fotoaparati?« je preblisnilo Natašo, ko se je znašla iz oči v oči z razjarjeno slonjo materjo. Panično smo vsi skušali najti »varno« zavetje v

*Skupina slonic skrbno varuje svoje malčke.
Dobrodušne živali so lahko v času materinstva izredno napadalne...*

notranjosti kombija. Primožu je uspelo zlesti k meni, na sprednji sedež. Ostali, ki so bolj ali manj uspešno poskakali s strehe, so se odločili za stranska vrata. Natalija z notranje strani in Blaž od zunaj sta jih hkrati poskušala odpreti. Ni šlo! Vrata so ostala zaprta! Nesrečno naključje! Nikoli prej ne kasneje vrata med vožnjo niso bila zaklenjena! Na srečo je slonico hrup, ki smo ga zganjali, začudil. Za trenutek se je ustavila in nam pustila ravno toliko časa, da smo se vsi uspeli nagnesti na prednji dve vrsti sedežev. Edvin je speljal. V tistem se je slonica ovedla in se spet oglasila. Šest ton in pol je povprek čez goščavo tuleče sopihalo proti našemu oklepku iz pločevine. Drevesa so hreščee padala pod težkim telesom. Slonica je jezno trobila, mahedrala z ušesi in drvela že skoraj vzporedno s kombijem. Bledi, z očmi uprtimi naravnost naprej, smo se s hitrostjo 40 kilometrov na uro komaj premikali po luknjasti cesti in upali, da bodo gume in osi naše lupinice zdržale. Slon teče s hitrostjo 60 km na uro. Zelo slabo vidi, zato pa toliko bolje voha. Nič lažjega, kot na takšnem terenu ujeti in pomendрати belega brnečega sovražnika!

»Tup!« Dobili smo sunek v bok. »Počasi, počasi!« sem se trudila zveneti mirno. V tistem trenutku si resnično nismo mogli privoščiti, da bi naše razmajano vozilo razpadlo.

»Samo veja je bila!« je zašepetala Anja. »Slonica je še vedno na desni!«

Vse skupaj se je zgodilo v manj kot dveh minutah. In naenkrat je trobljenje in lomastenje prenehalo. Zasedovalka je odnehala! Najbrž se je že preveč oddaljila

od mladiča!

V tišini smo strmeli predse in upali, da pridemo na kakšno normalno cesto. Še vedno nastlan s svežimi slonjimi iztrebki, se je razriti kolovoz vlekel in vlekel, vedno globlje v goščavo. Cmok v grlu se je večal. Pa ja ne bo treba po isti poti nazaj!? Končno smo dosegli glavno cesto, ki je ob vodi peljala v nasprotno smer in si oddahnili. Pa ne za dolgo! Sonce je zahajalo. Naša cesta je vodila med goščavo in reko. Sloni imajo izredno dober spomin, poleg tega pa je v Zambiji še vedno veliko divjih lovcev, ki tudi v parku streljajo na slone. Niti približno si nismo želeli videti, kako si sedemdeset slonov v mraku prihaja tešit žejo k reki! Do izhoda v rezervat je bilo še nekaj kilometrov. Romantičnega sončnega zahoda sploh nismo opazili.

Afriška idila je izginila. Slišali smo le oddaljeno trobljenje slonje samice, ki je prihajalo vedno bliže.

Nikoli več ne bo slon dobrodušno počasno bitje z drobnimi črnimi očki. Nikoli več se ob pogledu na slona ne bom razveselila brez tesnobe. Kako majhen, neznaten je človek pred obličjem matere Narave!

Katja Komljanec,
 Nataša Plohl

PUSTOVANJE

Že prišel je torek pustni,
ta možak širokousti,
komaj dan se izvije iz teme
pojavi se pustne šeme.

Pika nogavička je trofeja,
hudiček gleda iz bifeja,
domorodec iz Tajvana,
družba vsa je v maskah zbrana.

Šeme vélike in male
so se v pustna oblačila dale,
tako našemljeno odet
se vrti ves pustni svet.

Na Ptujju pustni karneval
v spremstvu bobnov in godal,
kurenti po svetu znani
družno so na Ptujju zbrani.

V kožuhu od pete do glave,
kravji zvonci okol' postave,
skačejo, da se iskri,
okoli njih pa vse doni.

Krofi, pustne šeme, šale,
smešne, grde, tudi zale,
tak' vrti se okoli nas
ta zabavni pustni čas.

Brigita Živec

UDELEŽENCI LITERARNEGA KROŽKA DOSOR-ja NA PRIREDITVI »10. DAN SPOMINOV IN TOVARIŠTVA«

Dne 6. maja 2011 ob 11.30 uri smo se s tremi voznicami - prostovoljkami - odpravili na pot. Bil je lep sončen dan in kar hitro smo se ustavili na parkirišču »Vrta spominov in tovarištva« v Petanjcih. Sam Vrt ima svoj začetek v času po 2. svetovni vojni, ko je gospa Apolonija Šiftar ob današnjem vhodu v park, v spomin na svoja med vojno padla sinova, zasadila dve **vrbi žalujki**. Njen tretji sin, ustanovitelj **Fundacije dr. Vanek Šiftar**, je vrt posvetil vsem žrtvam fašističnega nasilja, spominu na boj proti fašizmu, spominu na vse vojne grozote in na vse žrtve takratnega časa. Park je s svojimi 500 drevninami s celega sveta eden najbogatejših rastlinskih parkov v Sloveniji. Namenjena mu je tudi **himna** in sicer uglasbeni verzi Karla Destovnika - Kajuha »Bosa pojdiva ...«.

Geslo »Vrta spominov in tovarištva« se glasi:

**»Vsem borcem proti fašizmu in
nasilju v večni spomin, živim v stalni
opomin«.**

Sredi tega naravnega bogastva Prekmurja je bila proslava na »Dan spominov in tovarištva« že desetič. Lani je bila nanj povabljen občina Semič iz Bele Krajine, letos pa Slovenska Istra, občina Piran pod geslom »Jambori spominov

in dobrega sosodstva«. Ob otvoritvi proslave je bila podana »Himna Vrta«, sledil je nagovor voditeljice Katje Krančič, dijakinje Gimnazije Murska Sobota, nato pozdrav predsednika Ustanove dr. Šiftarjeve fundacije gospoda Ernesta Ebenšpangerja ter pozdrav župana občine Tišina gospoda Franca Horvata.

Proslave sta se udeležila tudi ministrica za kulturo RS gospa Majda Širca in župan občine Piran gospod dr. Peter Bossman. Njun slavnostni govor je bil posvečen medsebojnemu sodelovanju, tovarištvu, druženju. »Danes združujemo oljko z oljčno ogrščico, prekmursko ravnico z ravnico morja« je dejala gospa Širca in še »dialog postaja prevečkrat nemarni mimolog«. Gospod Bossman je prinesel

pozdrave Primorcev in vabilo na naš lep košček morja.

Sledil je zanimiv kulturni program z recitacijami, petjem, godbo in plesom, katerega so izvajali otroci vrtca Tišina, dijaki gimnazij Murska Sobota in Franca Miklošiča Ljutomer, učenci osnovnih šol Sečovelje in Piran. Solinarska družina iz Pirana v svoji domači noši je predstavila zanimivo dogajanje in življenje v solinah, povabili so nas na ogled solin in ob njih na uživanje svežega morskega zraka in vonja po soli. Med navzoče so razdelili vrečke naravne soli brez vsakih dodatkov in vejice lovrorja ter rožmarina za spomin.

Po zahvali v imenu Fundacije je sledilo vabilo k saditvi spominske cepljenke nešplje, darilo občine Piran, kot bogatitev lepega parka, nadalje povabilo k odkritju skulpture »Pomurski totem« ob grobu gospoda prof. dr. Vaneka Šiftarja, delo akademskega slikarja Štefana Hauka, ki nam je ustvarjanje svojega dela lepo opisal. Gospod dr. Anton Vratuša je ob svojih častitljivih letih poudaril potrebo po solidarnosti in pomen »Vrta spominov in tovarištva«.

Naš izlet je bil izredno lep in kulturno bogat. Ob povratku smo še kratek čas posedeli v DOSOR-jevi prijetni kavarni na terasi ob kavici in klepetu, od koder nas je pregnal oglušujoč ropot »našega gradbišča«. **Nič za to, imeli smo se lepó!**

LETA 1958...

Nekega sobotnega dne sediva z možem v Murski Soboti pod senco mogočnega oreha in med pogovorom pride moževa mama na obisk – seveda peš iz Lipovcev – čeprav je bila stara že 70 let. Vajena je bila peš hoje že od svoje rane mladosti. Postregla sem ji s pecivom in kozarcem domačega »klintona«.

Pričeli smo kramljati o marsičem in pogovor je nanesel na njena dva sinova oziroma moževa brata, ki sta kot mlada fantiča, 18 in 19 letna, odšla v tujino – v Francijo – takrat preko ustanove »Borza dela«. Samo preko te ustanove so lahko šli naši Prekmurci delat v Slavonijo, Bačko, Banat na sezonsko delo ali v tujino – Francijo, Nemčijo. Največ ljudi je šlo v Francijo in tudi moževa brata Andrej in Teodor. Šla sta z določenim namenom, da bosta dobro zaslužila in tudi mami pošiljala franke – takrat je bila to najboljša valuta pri menjavi v dinar. Vendar je to trajalo le nekaj časa, dokler si niso začeli graditi »svoja gnezda«. Sin Andrej, klicali smo ga Drašek, je bil prvi, ki je prišel domov na obisk z ženo in tremi otroci. Najbolj mi je ostalo v spominu, ko je dejal: »Nikoli ne bom pozabil trenutka, ko mi je soseda iz Lipovcev, ki je šla na sezonsko delo in sem skupaj z njo potoval, dejala, da bom moral na naslednji postaji izstopiti z vlaka in

počakati na gospodarja, ki me bo prišel iskat na postajo... S solzami v očeh sem gledal za vlakom, ki je odhajal in kot mlad fantič sem sklenil, da nikomur – najbolj pa svojim otrokom – ne bi privoščil ta neusmiljeno strašen občutek, kako si osamljen in nemočen v tem velikem, širokem svetu!

Drugi sin Teodor, klicali smo ga Tedor, si je tudi ustvaril družino – čeprav je bila žena Francozinja – mu je rodila osem otrok (4 fante in 4 dekleta) in seveda zato dobila diplomo oz. odlikovanje »MATI - HEROJ«. Imela je na vseh prevoznih sredstvih zastoj karto in dobili so večje otroške dodatke in posojilo, da so si zgradili veliko hišo. V obednici so imeli dolgo mizo za deset ljudi. Tudi Tedor je prišel na obisk in največje veselje mu je bilo, da je od nas šel peš v Lipovce in obujal spomine, čeprav se je že mnogo spremenilo. Vsi njegovi otroci so nas obiskali, eni celo že s svojimi družinami in tako smo prišli na idejo, da ustrezemo moževi mami in bo videla ter doživela vesela snidenja s svojima sinovoma.

Moj mož je poskrbel za vse potrebne dokumente in leta 1958 v mesecu avgustu smo se z vlakom najprej odpeljali k Tedorju, ki je stanoval v bližini švicarske meje. Prispeli smo na postajo – nihče nas ni čakal, ker nismo vedeli za točen prihod vlaka. Zagledala sem simpatičnega, starejšega sivolasega, bradatega postajenačelnika, stopila k njemu, vprašala, če govori nemško in tako smo se sporazumeli. On je Tedorja in družino dobro poznal, pokazal nam je pot do njegove hiše. Svetoval nam je,

naj pustimo kovčke na postaji, saj bodo Tedorjeva deca z vozičkom prišla po prtljago.

Mi trije pešačimo po cesti in izza ogla neke hiše pride neki moški in gre kar naprej, ne da bi se ozrl nazaj po cesti. Mama se ustavi in nekaj časa gleda, nato pa reče: «To je naš Tedor!» jaz sem takoj zaklicala to ime in Tedor se je obrnil. Ne morete si misliti, kako ganljivo je bilo srečanje matere in sina po skoraj tridesetih letih. Vsi smo bili ganjeni in od veselja zajokali. Zmenili smo se, da nekaj dni ostanemo pri Tedorju in njegovi družini. Midva pa sva odpotovala na ogled Pariza, kjer naju je čakal svakinjin brat. To je bilo za naju veliko doživetje, saj sva si ogledala vse največje zanimivosti Pariza.

Po enem tednu sva odpotovala k drugemu bratu, Drašku, kamor je Tedor pospremil mamo. To mesto je pa čisto na drugem koncu Francije – blizu Atlantskega oceana. Spet prisrčno snidenje – radost – solze. Tudi tu smo ostali celi teden. Ogledali smo si vse zanimivosti – prvič sem videla suhe in debele ženske, ki so se kopale »zgoraj brez«. Najmlajši Andrejev sin Francis, takrat star 6 let, je šel vsak dan z babico na sprehod in seveda govoril francosko ter razlagal. Babica pa je kimala z glavo. Nekega dne prideta domov s sprehoda in malí reče mami in očetu: »Vidva sta rekla, da 'grande mer' ne razume francosko, pa ona mi vse potrdi, kar ji rečem in kima z glavo.« Prisrčna otroška ugotovitev!!!

Po vseh teh prijetnih obiskih smo po treh tednih prispeli srečno domov in še dolgo obujali lepe spomine in bili zadovoljni,

da smo mami pripomogli in uresničili sanje, da je lahko videla, kako in kje živita njena dva sinova – saj vsaka mati, četudi ima deset otrok, je srečna in vesela, če so otroci zdravi in srečni. V njenem srcu je ohranjen en prostorček za vsakega otroka.

Gizela Sraka

TITANIK

(iz cikla: "Kolesarska paranója")

Sonce je pripekalo naravnost iz pekla, puhtenje asfalta pa je dodalo še svoj 'čar' naravni savni. Od celodnevnega kolesarjenja me je pošteno bolel tilnik, da o mravljah v nogah in rokah ne govorim. Čeprav hudo skrčen, je želodec zahteval nujni postanek. Kot nalašč, daleč okoli ni bilo niti najmanjše sence, razen tiste malenkosti lastne (zame, Slovenca, je Francija res ogromna dežela!). Zapeljem čez manjši mostiček, ustavim in parkiram pod njim, tik ob vodi. V sekundi se slečem, sezujem in ... čof v mlačno vodico. Čeprav hudo dehidriran, ne popijem kapljice potoka, saj se to v tej deželi ne sme! Zaradi kemikalij, ki jih pridni francoski kmetje uporabljajo, da njive bolje rodijo. Ja, tudi le-te so gromozanske. Mimo ene sem pedaliral kar cel dopoldan. Po širini, seveda!

Vsaj pol ure sem dodajal svoj 'chemistry' francoskim pridelkom, da so izginile mravlje iz okončin. Potem sem se lotil kuhe: knorzupca s pašto rahlo mešano s

pôrôm in čilijem.
Posodo nisem opral! Samo obrisal! Nekaj
varčnih požirkov 'ice tea' segretega med
potjo na soncu in... hajdi naprej!
Pariz je še 120 km daleč!
Priti bi moral pred nočjo, sem razmišljaj
skoraj na glas!...

Sončni žarki so mi greli hrbet, ko sem
v daljavi zagledal kot igla tenâk simbol
Pariza.

Eiffelov stolp!

Kmalu bom 'doma'! Malce evforičen
sem bil, ker mi je uspelo tistega dne
premagati razdaljo 450 km.

Uff!

Pod katerim mostom bom prespal,
sem že vedel! St. Martin je zâkon! Tam
je vedno najti še kakšnega kolesnega
jezdeca ali celó plemenitega pripadnika
posebne vrste plemstva.

Les chlochardes, se imenujejo! Potepuhi!
Res so nekaj posebnega! O tém pozneje!

Pariz obdajajo trije avtocestni obroči! Od
najširšega do pariškega centra je še 15
km. Čeprav je bilo sonce zelo nizko na
obzorju, v pariškem kotlu ni bilo nič manj
soparno. Peljem ob Seni in s kotičkom
očesa opazujem živahen ladijski promet.
Mornarja, so me ladje vedno privlačile.

Končno!

Eiffelov stolp!

Ustavim! Zaklenem kolo za eno od nog
stolpa zlobno se nasmihajoč češ, če
ukradejo stolp, potem tudi jaz ne bom
jokcal za kolesom! Turistov, vodičev,
in mimoidočih nepregledna množica.
Mukoma sem se prerinil do blagajne in

kupil karto za lift, ki pelje na razgledno
ploščad.

Kakšnih 100 m bližje nebesom!

Navajenemu gomazenja po cestah so se
mi kolena od višine rahlo tresla. Mogoče
je bilo pa to od vetra, ki je "tam gôri"
kar pošteno vlekel. Stopim k ograji in
pogledam dol.

"Heee! Poglej, koliko mravelj leze tam
doli!" rečem sam sebi in "špuknem"
nekaj kapljic sline.

Ups!

To pa ni bilo lepo od mene! Ne okregam
se še do konca, ko mi pristopi možakar
nižje rasti in temnejše barve polti, mi
s kazalcem potrka po rami, se skisano
nasmehne in zaščebetava:

"Sânk frank, silvuplé! (sto frankov,
prosim!). Ga gledam nekaj sekund...
vidim širok rdeč trak na rokavu in na
traku nekaj piše.

Le garde! Čuvaj! Zdej sma pej t'm!

Črno se meni piše, pomislim, skomignem
z rameni in se kretensko zarežim češ... no
kapito!

"Šprehenzi dajč?" ne odneha mala črna
packa pred menoj. Še enkrat obešenjaško
skomignem v upanju, da bom prihranil
sto frankov kazni.

Packón pa nič, kar sili vame!

"Du ju spik ingliš?" mrhari črnjavko.

"Eeeee!" zablejam vanj. Brez uspeha!

"Parlâte italiano?"

Ves 'obupan' razširim roke!

"Komprendo espanjol?", mi piha v nos.

"Baaa!", zaskrbljeno poškilim proti
izhodu.

Možakar nekaj sekund molči, potem pa
bolj zase, kot meni zasika:

"Šta sad, u p... m..., da radim s tobom,
kinezu jedan?"

Huronski smeh in krokodilje solze naenkrat bruhnejo iz mene. Kar sâpo mi je jemalo!

“E, burazeru, ovo čak i ja, kinez, razumijem!”

“Majkoviču, pa ti si ‘Janez’ (Slovenec, op.pis.)! Što mi bôlan, odma’ ne reče?”

“Nisam Janez, nego Tone! Ali iz Janezovine ... jesam, bôlan!”

“Nema veze, prijatelju moj! Oč’mo na pivu, boga ti tvog janezovskog? Ja sam ti nekad radio u Litostroj, a evo sam sad bjegunac, jebo ga ti!” ni šlo brez folklore naših nekdanjih ‘južnih bratov’!

Prijel me je pod roko in odliftala sva k tlom. Tako sva bila vesela eden drugega, da sem skoraj pozabil kolo.

Mujo, tako je bilo ime mojemu novemu kameradu, kar ni mogel verjeti, da sem se s kolesom pripeljal v Pariz. Povedal sem mu, da se vračam iz Škotske! Iz Aberdeena!

“Vi Janezi, baš ste luđaci! Kako to? Lutaš po svijetu a neznaš nikoji strani jezik?”

“Ma znam, Mujaga, al’ se pravim lud! Zašto da ti platim sto franaka, kad mogu i da ne platim, a? Inače od rođenja govorim odlično njemački, u školi i na brodu, odlično sam naučio engleski, par godina radio sam u Italiji, a francuski mi je od stranih jezika najmiliji! Jedino španjolski ne znam mnogo riječi, al’ se snađem!”

“Uuuu, jebo ga ti, što me zajeba!” mi, smeje se požuga s prstom.

Odšla sva na pivo, dve, tri...

Govoril je, kot bi se mu strgalo! Ni hec! Revež je bil potreben ‘domače’ besede, čeprav od Janeza.

Tudi meni je ‘pâsâlo’ razumeti!

Pozno zvečer sva se poslovila z obljubo,

*Prišel sem tudi v Pariz!
 Maj 1996*

da se naslednji dan spet srečava!

Jasno!

Rahlo omotičen od piva in srečanja odidem v smeri mostu St. Martin. Ni bilo daleč!

K sreči!

Znano razsvetljeno obrežje, nekaj glasbenikov na 'mojem' mostu in par znanih fac.

Pravi Parižân, sedemkratni dr. Jean-Paul, Grk Stavros s svojim bouzukijem, iz Čada uvoženi kolos Piere (klicali smo ga Čunga-lunga, ker mi je nekoč pojedel vso tovrstno zalogo!) s 'kontrabasom' iz plastičnega soda, ročaja metle in nekaj kocin konjskega repa, od rojstva slepa harmonikarica, prav tako parižanka – Silvy, prava lepotica (imela sva se rada, dokler nisem odšel naprej!), Ibrahim iz Alžira s kitaro, ki jo je fantastično igral, jaz, Tone – begavček iz Slovenije z orglicami in od kolesarjenja razbolelo

ritjo ter še nekaj primerkov neznanega izvora. V glavnem... sami naši!

Les clochardes! Potepuhi! Klošarji!

Svobodnjaki, ne po tuji krivdi!

Minute pozdravljanja, objemanja, cmokanja na lica in zraven, 'u sridu', so minile. Od nekod se je privlekel bradati, lasati nizozemec Josef (Pepi!) s svojim, prav tako zanikrnim cuckom Žoržom in 'bakanalije' so se lahko začele. Mimoidočim in sebi smo zaigrali vsem znane viže. V mojo nastavljeno kolesarsko čelado so pričeli padati kovanci. Tudi kakšen bankovec je sramežljivo prifrftotal iz teme. Najbrž ga je vrgel Američan, ki ni poznal vrednosti. Nam pa se je smejalo od ušesa do ušesa. Nekdo je odšel po pijačo in nekaj konkretnega za pod zob. Ljudje so prihajali, poslušali naše igranje, pripevali in vrgli kovanec ter odšli svoji noči naproti.

Kmalu po eni zjutraj sta nam pristopila dva (dežurna) žandarma in nas vljudno opozorila, da je pozna (rana) ura.

I, pa kwa?

Nekaj malega smo še 'kantâli', pospravili

Venezian streets
April 1996

za seboj in odšli pod most, kjer so imeli 'domači dečki' svoj brlog. Le Silvy je odšla domov k petletni hčeri. Jutri spet pride, je rekla!

Spalke so bile prav na hitro pogrnjene po prijetno hladnih betonskih kvadrnih. Sede, sloneč na zidu smo prižigali cigaretne kresničke. Nikomur se še ni spalo.

S starim prijateljem, Jean- Paulom, pariškim klošarjem s sedmimi doktorati (menda se mu je 'strgalo'?), sicer pa čudovit človek, ki ni skoparil z »American Expres« kartico, vsevedom in odličnim bobnarjem na kombu, sva čvekljala o bližnji in daljni preteklosti.

V nemško-angleški-francoščini!

Tudi kakšno slovensko je bleknil!

"Ti, Antoan, (tako me je zafrkljivo klical!), ti imaš pa res krasno življenje zadnja leta! Greš kamor se ti zdi, malo slikaš, da prideš do denarja, malo obiraš sadje po Italiji in Španiji, se zapelješ do Sicilije, ker se ti je zahotelo svežih rib, obiščeš tu in tam svoje otroke v Sloveniji, se vrneš v Francijo obirat grozdje, skočiš v Švico k prijatelju Ernestu, da ti pove kako je kolesaril iz Pekinga domov... Bogatejši si od Bila Gatesa! Kar malce ti zavidam!"

"Eh, kaj bi mi zavidal! Saj sem bil nekoč tudi jaz 'normalen'! Pa mi ni zneslo! Zdaj sem takšen pa basta! Res imam bogato življenje! Že kar malce razkošno! In dolgo je to moje življenje, bogu hvala! Pa kaj mi nuca, ko pa je kot 'Titanik'!"

"Kako to misliš?"

"Hja, kaj... oba sva na dnu, a ne!?"

Kralj O'Tone Prvi

MOJE GREVICE

Jaz sem bogata.
Povsod imam svoje gredice,
na njih pa prelepe cvetlice.

Gredic nič ne obdelujem.
Jih le obiskujem
in vsa prevzeta občudujem.

Čez trate zelene
pomlad mi rumene je lučke prižgala,
ki vse tja do maja
v soncu bodo žarele.

Čez gozd je zeleno preprogo razvila
in bele cvetove po njej nasadila.
Do koder seže oko,
ti beli cvetovi kipijo v nebo,

Zaustavim korak,
se v ta čudež narave zazrem
in svojo dušo lepoti odprem....

Ko se vrnem čez nekaj dni,
mojih gredic več ni.
Oh, vse je minljivo - kot jaz in ti.

Mojca Kumlanc

MARIJIN ŠAL

(nobena zgodba)

To ni odkritje nebeškega šala, ampak kratka zgodba, ki se je zgodila meni in se mi zdi vredna, da jo napišem.

Nekega poletnega popoldneva sem bila dogovorjena z znankami za kosilo in potem obisk na domu nekje na Goričkem za čaj. Med potjo pa bi še pobrali sestro Marijo Sreš, ki dela že leta kot misijonarka v Indiji. Ob srečanju je bil hiter pozdrav in potem nadaljujemo pot. Že ob misli na njeno delo in življenje v Indiji sem komaj čakala, da slišim kaj več o njenem življenju. In res čas je minil kot bi trenil. Pogovor med nami je bil tako zanimiv, da bi lahko trajal nekaj ur. Izvedela sem, da je že napisala tri knjige in tudi nekaj o vsebini, ki opisuje njeno delo. Po tem srečanju sva se videli še enkrat pred njeno vrnitvijo v Indijo. Takrat je imela okrog vratu čudovit šal, ki je pritegnil mojo pozornost, kar sem ji omenila. Poslovali sva se, zaželela sem ji srečno pot nazaj.

Tukaj se pravzaprav začne glavni del moje zgodbe. V tem času sem zbolela in dobila visoko vročino. Moje zdravljenje ni potekalo tako kot bi moralo. Vročina me je pestila že cel teden. Počutila sem se zelo osamljeno. Predala sem

se. Izgubila sem upanje in sem v popolnem malodušju želela, da bi bil že konec vsega. Nekega dne, ko je vročina malo popustila, nekdo potrka na vrata in vstopi gospa Bea, kar me je zelo presenetilo. Srečujemo se namreč samo pri literarnem krožku. Odpre torbico in iz nje vzame tisti prečudovit šal in reče: »Marija mi je rekla, naj vam izročim ta šal. Že prej bi ga morala prinesti.« Nisem mogla verjeti svojim očem in ušesom. Zdelo se mi je kot čudež, saj je to darilo prišlo ob pravem času. Videla sem, da nekdo misli name, pa čeprav po samo bolj bežnem srečanju. Ko sem prišla šal, me je mehkoba svile pomirila. Torej nisem le brezupno bitje, ki se bori za življenje.

Ne vem, kako vi mislite. Za mene je zgodba lepo doživetje, prekrasno. Upam, da tako mislite tudi vi. Ne morem dovolj opisati svojih občutkov, četudi bi jih hotela.

Viktorija Čebašek

Zlato, denar, imetje,...
nas ne obogatijo –
značaj, srce, razum,...
nas bogate naredijo !

L. Žerovc

ODHOD V POKOJ

Gledam televizijo, berem časopis, revije; vidim mlade, ljubke, nasmejane obraze otrok, ki z glasnim vriščem s spričevali v rokah hitijo iz razredov in se veselijo počitnic.

Moj spomin se je »oddaljil« za 33 let v preteklost, ko sem sama odhajala na počitnice oz. v pokoj. Učila sem gospodinjstvo, po potrebi tudi biologijo. Poleg rednega pouka sem imela tudi krožke, kjer smo izdelovali razne izdelke – iz ostankov blaga, volne – kvačkali, pletli, vozlali – izdelovali lutke, torbice, itd.. Vse izdelke so otroci pokazali na zaključni prireditvi šolskega leta in podarili svojim učiteljicam in učiteljem vozlane prtičke. Zdi se mi, da sem svoje poslanstvo v redu opravila, kajti moj predmet je imel zelo širok spekter. Že takrat sem bila predrzna in sem učni načrt prikrojila malo po svoje – vedno sem imela pred očmi, da učim otroke za življenje – za kar je bil ta predmet namenjen – tu ni bilo treba znati kg, litrov, številčk na pamet. S kolegom tehničnega pouka sva razred delila – saj vemo, da niti pri gospodinjskem pouku, niti pri tehničnem pouku ne moreš delati z več kot dvanajstimi do štirinajstimi otroki. Značilno je bilo, da se je kar precej fantov z veseljem prijavilo za gospodinjski pouk – nekaj deklet pa za tehnični pouk. Ves material kar smo ga uporabljali: moko, sladkor, smetano (kislo, sladko), skuto, jajčka, itd., so otroci prinesli. Prav tako vso zelenjavo, celo meso. Vsega v izobilju, samo, da smo kuhali in pekli ter

končno tudi pojedli.

Najprej je sledila priprava mize: prtički, krožniki, kozarci, pravilna namestitve jedilnega pribora. Polovica otrok je bila za mizo in čakala na postrežbo. Sledila je menjava otrok po končanem obredu in tako so bili vsi otroci zaposleni. Zanimivo pa je bilo, da otroci niso znali uporabljati jedilnega pribora, niti kako se moraš pri mizi obnašati. Med jedjo ne govoriti – pravilna strežba jedi in pijače. Vprašala sem jih, kako pa je v soboto in v nedeljo, ko so doma. Oh!, je bil odgovor. Takrat pečemo na oglju ali žaru čevapčiče, meso kotlete ali zrezke, hitro pripravimo solato in na kartonskih pladnjih z zobotrebce ali celo z rokami pojemo – pladnje odvržemo in ni treba pomivati posode. Spet sem imela pri uri teorije novo snov za obravnavo!!

To je bilo nekoč. Pred nekaj tedni sem bila v Moravskih toplicah na sestanku Društva bolnikov s kronično bolečino, ki je zelo aktivno, vodi ga Mija Roudi in šteje že čez 100 članov. Tam sem srečala šest mojih nekdanjih učenek (nekatero so že babice). Bilo mi je zelo prijetno. Vse so me prisrčno pozdravile in objele, vsaka se je še česa spomnila, n.pr.: solato ne namakaj v vodi, izlužijo se vse zdravilne snovi; čim več delaj sede; itd.

Spet sem se oddaljila od naslova. Šolarji so odšli veseli na počitnice – vendar so bile tudi nam potrebne – toda nas je čakalo delo: pregled razredne knjige, urejanje matičnih listov in kup izračunov v procentih. Nekaj dni »počitka« z družino, potem razni seminarji in prehitro se je bližalo novo šolsko leto.

Čas mi res prehitro teče in vprašam se, kje so upokojenska leta, saj sem sedaj že skoraj dve leti v DOSOR-ju v Radencih, v domu skupaj z možem, ki je star 96 let, jaz pa pri 90-tih obujam spomine,...

Gizela Sraka

BILO JE DAVNEGA LETA 1937/38

Sem rojena Sobočanka – tu sem hodila v osnovno šolo, te stavbe žal, danes ni več, kar je povsem razumljivo. Mala Sobota, s 3-4 tisoč prebivalci, se je začela hitro razvijati. Prišla je slovenska inteligenca iz drugih krajev, čeprav so naš del ozemlja imenovali »Sibirija«, vendar vsi, ki so pri nas dobili službo – učitelji, profesorji, notarji, advokati, razni uslužbenci – niso našega kraja nikoli zapustili. Prišla je pobuda naše inteligence – profesorjev, učiteljev – da bi Sobota rabila prostor za telovadbo in tako se je začela gradnja Sokolskega doma vzporedno z ustanovitvijo Sokolskega društva.

Ta stavba je bila za nas otroke velika, mogočna zgradba, katere smo se zelo veselili, saj je bila znotraj lepo opremljena. Na tleh je bil parket, zato smo vsi morali imeti telovadne copate. V telovadnici sta bili nizka in visoka gred za preskok, koza, konj, miza s skakalno desko, krogi, vrv za plezanje, lestve ob steni, kiji in seveda oder za razne prireditve.

Mi mali »smrkavci« smo bili

»naraščajniki«, oz. naraščajnice, pozneje smo postali člani in članice. Mnogo veselih in koristnih ur smo prebili v telovadnici, poleti pa zunaj na igrišču, kjer je bila razpeta mreža za odbojko. Fantje so lahko vadili v metanju krogle, diska in kopja. Nekega lepega dne smo se deklice žogale zunaj (igra med dvema ognjema), nato zbežale k studencu, ki je bil v enem kotu igrišča, kjer smo si umile roke in se seveda odžejale. Kar naenkrat prileti med nas kopje, ki ga je vrgel poznejši narodni heroj Štefan Cvetko, Pišta in se zarije njegovih sestri Mojci v nogo. K sreči med dva prsta na nogi in to skozi usnjene čevlje. Vse smo se zelo prestrašile, najbolj pa Mojca. Takoj so pritekli fantje, pomagali izruvat kopje in so Mojco takoj odpeljali domov. Šele takrat smo se začele zavedati in vse prestrašene pogovarjati, kaj bi se lahko zgodilo – ušle smo smrti!

Naraščajnice smo postale članice in dobile smo nove telovadne obleke: modro krilo, bele bluze in rdeče rute. Pripravljali se je »Vsesokolski zlet v Pragi«. Odbor Sokola je zbiral prijave, vendar so se prijavljali samo moški. Najstarejši člani odbora so me dobro poznali kot pridno telovadko. Prišli so domov k mojim staršem prosit, če bi me pustili z njimi v Prago. Plačali bi vse stroške in dobila bi še slavnostno uniformo (celo mladi kralj Peter jo je imel). Moj oče je bil Slovak in je privolil, vendar pod pogojem, da me bodo čuvali, saj sem bila edino dekle med fanti oz. možmi. Dobila sem novo člansko telovadno in slavnostno uniformo.

Prišel je dan odhoda. Na naš kolodvor

je prispela kompozicija vlaka posebnih vagonov iz vse Slovenije. Vsi so bili polni veselih »sokolov«. Pridružili smo se jim in se odpeljali preko Hodoša in Madžarske proti Pragi. Iz vagonov nismo smeli, pač pa, ko smo zagledali madžarske sprevodnike z visokimi kapami in črnimi brki, smo se začeli vsi krohotati.

Pripeljali smo se do prve slovaške postaje – Petržalka. Neverjetno, kakšen sprejem smo tam doživeli! Prebivalci so nam prinesli potice, pecivo, sokove in vodo, tako da smo še vse do Prage jedli in pili.

V Pragi so nas namestili v domove in naslednji dan so se že začele priprave prostih vaj za glavni nastop. Odpeljali so nas na »zletišče«, prostor za nastop, kjer smo dobili tudi hrano in pijačo. Z nami je bil znani Sobočanec Joža Gregorc, ki je dolgo časa vodil soboški pevski zbor. Bil je človek izredno vesele narave! Pri sosednji mizi so obedovali sokoli iz Prage in on jim je nazdravil: »Bratje in sestre Česi, nazdar in dobri ham – ham!« Nihče namreč ni vedel, kako se zaželi »dober tek« (dobri butvanji). In posledica tega je bila, da smo dobili (izjemoma) na mizo kozarce plzenskega belega in smihovskega črnega piva. Pena na kozarcih je bila kot stolčena sladka smetana na naši današnji kavi.

Kako krasen je bil pogled na nastopajoče (3000) s prostimi vajami. To je potrebno videti in doživeti. Krona vsega »zleta« pa je bila »povorka sokolov po praških ulicah«, v kateri smo bili v 20-tero redih v slavnostnih uniformah. Pražani so nas z oken hiš in stanovanj zasuli s cvetjem in s solzami v očeh vzklikali »nazdar

Jugoslovani«. Vsi so že čutili skorajšnji vdor sudetskih Nemcev, kajti Hitler je ukazal ponemčiti vse slovanske narode. Takrat pa se je začenjala že druga zgodovina.

P.s.: Ne omenjam nobenih imen Sobočanov (razen Cvetka in Gregorca) iz določenih razlogov.

Gizela Sraka

Moj svet.
DOSOR

www.dosor.si

DOSOR Dom starejših občanov d.o.o., PISOJNA CESTA 4A, 9252 RADENCI
T: 02 568 46 00, F: 02 568 46 01, E: info@dosor.si, S: www.dosor.si